

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pozor na dvojí poškození poškozeného, aneb se zabráním věci opatrně

Ústavní soud opět rozhodoval o ústavní stížnosti proti rozhodnutím soudů o zabránění věci. Svým náležením sp. zn. II. ÚS 807/19 ze dne 14. listopadu 2019 ústavní stížnosti vyhověl a zrušil napadená usnesení Krajského soudu v Ostravě a Okresního soudu v Ostravě v částech týkajících se zabránění obrazů stěžovatele, protože jimi bylo porušeno základní právo stěžovatele na ochranu majetku podle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Stěžovatel (v trestním řízení poškozený) zakoupil sedmdesát obrazů, které měly být díly malířů Aloise Schneiderky, Karla Hofmana, Františka Podešvy a Františka Grosse. V trestním řízení však bylo zjištěno, že jde o falzifikáty. Odsouzeni byli dva pachatelé, z nichž jeden tyto falzifikáty vytvořil a uvedl do oběhu, a druhý zpracoval k některým obrazům nepravdivé znalecké posudky. Po odsouzení pachatelů Okresní soud v Ostravě rozhodl napadeným usnesením o zabránění obrazů z majetku stěžovatele, který však byl uvedenou trestnou činností poškozený. Krajský soud v Ostravě stížnost stěžovatele proti rozhodnutí o zabránění obrazů zamítl. Podle okresního i krajského soudu bylo zabránění obrazů nezbytným opatřením v zájmu ochrany společnosti před šířením falzifikátů. Obecné soudy se zabývaly návrhem stěžovatele, aby místo zabránění obrazů pouze rozhodly o jejich označení jako kopií nebo pozměnění. Dospěly však k závěru, že nelze zajistit trvalé a neměnné označení obrazů, které by vyloučilo jejich opětovné vydávání za díla uvedených malířů a další podvodné šíření. Oba soudy nicméně shledaly, že se ve společnosti běžně vyskytují kopie uměleckých děl, aniž by s nimi byla páchána trestná činnost.

Ústavní soud již opakovaně zdůraznil, že ochranné opatření zabránění věci představuje zásah do práva vlastnit majetek dle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a při jeho ukládání tak musí být splněn požadavek přiměřenosti. Zejména při zabránění věci, která náleží poškozenému, je nutno zohlednit, zda stanoveného cíle nelze dosáhnout jiným způsobem, který by do ústavně zaručených práv zasahoval mírněji, případně vůbec. Těmto požadavkům však obecné soudy nedostály.

Ústavní soud zjistil, že Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, u něhož se nachází zabrané obrazy, na základě stanoviska okresního soudu oddělil plátina od rámu obrazů. Zatímco plátina obrazů zamýšlí zničit, u rámu nevyklučuje jejich další využití včetně prodeje. Již tato skutečnost svědčí o tom, že nebylo nezbytné zabrat stěžovateli obrazy jako celek, tedy včetně rámu. Obecné soudy měly možnost namísto zabránění obrazů rozhodnout pouze o jejich označení jako kopií či pozměnění, jak navrhoval stěžovatel. Tím by bylo v odpovídající míře dosaženo ochrany společnosti před šířením falzifikátů. Podle obecných soudů by sice takové označení nebylo trvalé ani nezměnitelné, avšak ani kopie uměleckých děl, které se dle těchto soudů ve společnosti běžně vyskytují a s nimiž není páchána trestná činnost, nemusí být označeny trvalým a nezměnitelným způsobem.

Současně žádná zjištěná okolnost nenasvědčovala tomu, že stěžovatel má v úmyslu obrazy dále podvodně šířit a vydávat za díla uvedených malířů. Přitom platí, že při rozhodování o zabránění věci soud nesmí předpokládat, že jednotlivec, kterému věc náleží, s ní bude nakládat nečestně, či dokonce trestněprávně zakázaně, aniž by pro tento závěr měl soud jakoukoliv oporu ve zjištěných skutečnostech, případně nevyplývá-li obava, že věc bude sloužit k trestné činnosti, zjevně z povahy

věci.

Podle Ústavního soudu tak obecné soudy porušily právo stěžovatele na ochranu majetku, neboť zabraly obrazy stěžovateli kvůli hypotetickému nebezpečí, že budou šířeny jako falzifikáty, ačkoliv tomu nenasvědčovala žádná zjištěná okolnost, a přestože měly možnost zvolit některé z mírnějších opatření namísto zabránění obrazů včetně ráků.

Úplné znění citovaného nálezu je k dispozici [zde](#).

JUDr. Tomáš Lichovník,
soudce Ústavního soudu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)